

Geachte voorzitter en leden van de Commissie Koninkrijksrelaties,

In deze dagen van Algemene Beschouwingen, volgend op de presentatie van de Rijksbegroting, lees ik veel in de krant over de invloed van het coronavirus op deze begroting. Veel groter dan welk andere 'input' dan ook, zo lijkt het. En dan komen er over een paar maanden ook nog eens de verkiezingen, dus het is telkens weer even aftasten of hier nu een minister of premier spreekt, of een voorman van de partij die hij vertegenwoordigt. Dat dilemma speelt hier weliswaar niet, maar ook hier zijn de lokale verkiezingen in aantocht.

De campagne is hier het meest zichtbaar door de vlaggetjes die langs de weg worden opgehangen. Er zijn drie partijen: DP, PLP en UPC. Ik loop even langs de belangrijkste van hun standpunten (zonder namens deze partijen te willen spreken: het is louter mijn interpretatie van wat ik zie en hoor). Alle partijen zeggen het beste voor te hebben met de Stataanse bevolking. Waar zitten dan de verschillen?

De DP is erg bezig met een goede verstandhouding met Europees Nederland. Er is een samenwerkingsverband met het CDA en ik heb de indruk dat deze relatie zo goed mogelijk wordt benut om de door de DP voorgestane punten juist gepositioneerd voor het Haagse voetlicht te brengen. Laatst was er een algemeen rondschriven via de mail waarin de voordelen van de nauwe relatie met Europees Nederland nog maar eens uit de doeken werden gedaan. En het is natuurlijk ook ontegenzeggelijk wáár dat de constructie 'Openbaar Lichaam binnen het Land Nederland' het welzijn van de lokale bevolking bevordert. Zeker wanneer je de lokale situatie vergelijkt met die van de zelfstandige Landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk die in menig opzicht hun eigen broek dienen op te houden en daarvoor - zo lees ik bijvoorbeeld over Aruba - zelfs soms de dure kapitaalmarkt op gaan in plaats van kiezen voor de aan voorwaarden gebonden goedkopere optie door renteloos bij Nederland te lenen. Kortom, de bevolking heeft het maar getroffen met de optie 'Openbaar Lichaam binnen het Land Nederland', aldus de DP.

Van de PLP ken ik geen concreet plan of manifest, maar de standpunten die eertijds werden gehuldigd staan nog steeds recht overeind, voor zover ik dat meen waar te nemen. De invloed die Europees Nederland heeft op de gang van zaken op Sint Eustatius is naar de mening van PLP veel te groot. De PLP streeft niet zozeer een zelfstandigheid buiten het Koninkrijk na (in mijn woorden: "zoveel comfort gooi je natuurlijk niet zomaar weg") maar de autonomie moet belangrijk groter dan dat die nu is ¹.

Hoewel de PLP zich graag spiegelt aan de autonomie van de Caribische Landen binnen het Koninkrijk, lijkt ze enigszins blind en doof voor de problemen die zich op Curaçao, Aruba en Sint Maarten voordoen en die mede worden veroorzaakt door het hebben van te veel oog van regering en parlement voor de eigen, gevulde zakken en wat minder oog voor de werkelijke noden van de inwoners van de genoemde landen. Als het gaat om de gevoelens zou ik denken dat de PLP leuzen

¹ En ook hier geldt - mijns inziens - het 'Openbaar Lichaam' als een zeer flexibele constructie. Ik ben ervan overtuigd dat wanneer meer autonomie concreet kan worden gemaakt in termen van 'wat', 'hoe', 'wie' en 'welk budget' hier in elk geval over overlegd zal kunnen worden.

als "eigen volk eerst" en "minder Europese Nederlanders op het eiland" zomaar tot de hare zou willen rekenen.

Dan de UPC. Waar DP en PLP naar verwachting beide rond de 40% á 45% zullen scoren is de UPC de kleine, derde partij. Voor zover ik van ze lees, zijn de scherpe kantjes die de PLP graag aanbrengt, bij de UPC er wel enigszins afgevlind. Maar ook in een recent rondschrijven van de UPC lees ik over de koloniale macht waaronder vandaan moet worden gekropen alsook over de structurele stilstand (in de vooruitgang) waar we al enige tijd mee worden geconfronteerd. Het laat zich aanzien dat de UPC de kleinste partij zal worden maar het zal niet de eerste keer zijn dat deze partij een sleutelpositie inneemt bij het verkrijgen van een meerderheidscoalitie.

Kortom, weinig nieuws onder de zon, zo lijkt het. En daar geef ik graag óók mijn mening over. Want in mijn optiek had het heel veel anders kunnen zijn. Dat PLP in de periode kort voor de interventie in februari 2018 haar hand duidelijk overspeelde door Nederlandse wetgeving terzijde te schuiven is wellicht de druppel die in Europees Nederland de spreekwoordelijke emmer heeft doen overlopen. Ook ik dacht bij die interventie "nu laat Europees Nederland eens even zien hoe het hoort te gaan in een democratie". Maar dat gebeurde helemaal niet!

Waar Nederland een naam heeft hoog te houden voor wat betreft het overlegmodel (het 'poldermodel'), is structureel nagelaten om in overleg met de Statiaanse bevolking te gaan. Die koers (in mijn woorden: "de koers Knops") is nu tweeënehalf jaar gevaren. En de kans om met een soort charmeoffensief in een gezond en een goed overleg de goede zaken uit Europees Nederland te mixen met een 'couleur locale', is dan ook volledig niet benut. En tja, die wrange vruchten worden nu geplukt. De harten van de Statianen worden nu eenmaal niet gewonnen met straatnaambordjes, opgeknapte kerkhoven en nieuw witgepleisterde muurtjes. Projecten als herstel van de wegen en het moderniseren van het vliegveld (met verkeerstoren en aankomst-/vertrekhal) worden positief gewaardeerd maar die plannen bestonden al en ze hebben niet echt te maken met een verbeterde democratie.

Een spreekwoordelijk "brede maatschappelijke discussie" over de toekomst van het eiland (in de zin van een verbeterde economische situatie) alsook over een effectieve relatie met 'Den Haag' vindt niet plaats. Het is mijn inschatting dat een structureel, respectvol overleg met de Statiaanse bevolking, met een inbreng op basis van gelijkwaardigheid enorm veel effectiever zou zijn geweest dan 'slechts' hier en daar wat infrastructurele projecten 'financieren' en daardoor in de tijd 'naar voren halen'. Is toerisme daarbij het sleutelwoord? De regeringscommissaris (zowel deze als de voorgaande) vindt wellicht van wel en baseert zijn mening op gesprekken met enkelen en dan waarschijnlijk vooral "enkelen in Europees Nederland" (waaronder de investeerder die nu een deel van het eiland kaal maakt ten behoeve van een hotel). Het organiseren van een structureel overleg met de bevolking zou ook veel meer begrip voor de Europees Nederlandse 'manier van doen' hebben opgeleverd. Maar ja, daar is dus niet voor gekozen. Sterker, ik denk eigenlijk dat er helemaal niet bewust over een zekere strategie is nagedacht. Nederlanders doen gewoon lomp waar ze goed in zijn en overleg... waar is dat goed voor? het leidt immers maar af...?!

En dan die recente corona-"uitbraak" (die gelukkig enigszins gestabiliseerd lijkt). Iedereen heeft het kunnen zien: Facebook tiert immers welig. De ziekenhuisstaf houdt zich helemaal nergens aan en ook de regeringscommissaris gaat er gezellig bij staan (voor de foto), en ja hoor: de ingevlogen 'essential' medewerker (die wellicht helemaal zo essentieel niet was) hoeft niet in quarantaine, blijkt besmet en een belangrijk deel van de club die het goede voorbeeld moet geven en die sowieso beter moet weten, blijkt nu ook besmet. Een schuldbevuste attitude en een woord van excuus zou op zijn plaats zijn geweest en de Statiaanse bevolking zou hebben geweten dat niets menselijks ons bestuur vreemd is. Maar nee hoor, op een bijna arrogante, in elk geval misplaatst regenteske wijze maant de regeringscommissaris ons allen om vooral de 'social distancing' te respecteren. Als gezegd, op Facebook is deze attitude breed uitgemeten en de geloofwaardigheid van de medische staf en de leidinggevenden op het eiland is op zijn minst behoorlijk gedeukt.

En wat had deze alternatieve strategie nu eigenlijk gekost? Tja, wat kost 'goed overleg'. Natuurlijk zou in deze tijd moeten worden geïmproviseerd maar honderd of tweehonderd stoeltjes op een voetbalveld in de buitenlucht, wellicht ondersteund met een geluidsinstallatie: dat is alles (en dat dan een paar keer in de tijd, bijvoorbeeld één á twee keer in de maand). En, om optimaal van de ICT van tegenwoordig gebruik te maken: wat te denken van een periodieke webinar? Maar goed, dit alles heeft dus niet plaatsgevonden en in plaats van weinig heeft het nu helemaal niets gekost. Maar in plaats van veel begrip heeft het nu dus ook helemaal niets opgeleverd. Het lijkt alsof we terug zijn bij eind 2017/begin 2018. Even de verkiezingen afwachten en we weten of we iets zijn opgeschoten. Mijn inschatting? Een casus met alleen maar verliezers. En het had - voor hetzelfde geld - zoveel meer kunnen opleveren ².

Noot: Wordt er eigenlijk wel overlegd? Afgaande op de radio-updates (aangaande het coronavirus) noemt hij hier en daar gerichte overleggen (met 'stakeholders'). Zo heb ik vernomen van een overleg met schoolleiders over het al dan niet heropenen van de scholen, en van een overleg dat schuilgaat onder de naam 'central dialogue': een overleg met werkgevers van het eiland. Van een overleg met het enige wettelijk voorgeschreven overleg ('Advisory Board') is nauwelijks tot niet sprake. En wat ik ervan hoor betreft het mededelingen die anderszins allang openbaar zijn dan wel besluiten die eigenlijk al genomen zijn. Echt advies wordt nimmer ingewonnen. En over de toekomst van het eiland is ook hier nimmer gesproken.

En op de andere dossiers die Sint Eustatius betreffen? Wel overleg over de financiële infrastructuur maar er is helemaal niets veranderd en er zitten - volgens mij - ook helemaal geen verbeteringen in de pijplijn zoals Europees Nederlandse banken, of desnoods een BES-bank, op het eiland; ik begin maar even niet over een BSN voor de Caribische Nederlanders. Over de luchtverbindingen: voor zover ik het kan zien, weet de minister van Infrastructuur en Waterstaat niet of nauwelijks dat zij eigenaar is van het probleem van de te dure luchtverbindingen die worden geleverd door monopolist Winair en het kabinet lijkt evenmin van zins om dit dossier zelfs maar op te pakken. Over het Besluit CXC (van belang voor een goede inbedding van het CXC-onderwijs in het Nederlands onderwijsbestel) is na de internetconsultatie (februari/maart 2020) helemaal niets meer vernomen. Deze inbedding is nu al zes

² En dat niet alleen. De Commissie van Wijzen heeft in haar rapport gewezen op het belang van de betrokkenheid van de lokale bevolking. Een belang waar de bestuurders (en hun aansturende staatssecretaris) helemaal niets mee hebben gedaan en ook niet van zins lijken om er iets mee te doen.

jaar onafgemaakt. En ook inzake het ZVK (waaronder een casus met een student van hier die door toedoen van ZVK in een situatie komt die het CAK en het SVB kenschetsen als "onverzekerd, hetgeen strafbaar in Nederland". Tja, de gedachte komt in mij op dat je met zulke vrienden geen vijanden meer nodig hebt, maar dat zou niet aardig zijn, en wellicht ook te kort door de bocht. Maar is het gek om te stellen dat de taakverwaarlozing die 'Den Haag' het toenmalige Statiaanse bestuur verweet, in een zeker opzicht nu ook geldt voor datzelfde 'Den Haag' (met zijn instrumentarium, waaronder de regeringscommissaris)?

Hoe nu verder? Tja, u bent aan zet, zou ik denken. Of u zou mij nader van advies moeten dienen hoe ik hier de motor aan de praat zou kunnen krijgen. Ik ben alleen bang dat u mijn schrijven wederom "voor kennisgeving aanneemt", wacht op een nadere, en ongetwijfeld rooskleuriger rapportage van de staatssecretaris (die naar mijn stellige overtuiging ook nu van mening is dat dit dossier toch iets minder gemakkelijk oplosbaar blijkt dan dat hij indertijd heeft ingeschat, maar dit natuurlijk nimmer zal toegeven) en dat er dus per saldo niet zoveel zal veranderen, op geen enkel terrein. Ik blijf desondanks hopen op betere tijden!

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA,
Bellevue Road 4, Upper Round Hill,
Sint Eustatius, Caribisch Nederland.

Noot: Had ik u al gezegd dat het probleem met het water nog lang niet opgelost lijkt? Laatst (ik meen gisteren of eergisteren) werd weer eens bekend gesteld dat de watertoevoer voor onbepaalde tijd is afgesloten vanwege lekkages in het leidingsysteem.